

IZHAJA VSAK DAN

Številka od nedelja in praznikov ob 5, ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posredništvo šteje, se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šteje, po 5 nvd. (10 stot.)

GLASLO SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širini 1 helena. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 3 st. mm. amarnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Pisane se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbo brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kres 500, za pol leta Kres 250.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilno pisane pisma se ne sprejemajo in ne vračajo. Naročnino oglaševanja in reklamacije pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgie Galatti 20 (Naradni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEPAN GODINA. Lastnik: koncesorji lista „Edinost“, Natassila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga s omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgie Galatti šteje 20.

Polno-hranilnični račun šteje 841-652. TELEFON II. 11-57.

Sama pogajanja in posvetovanja!

Prochazkova afera razjašnjena.

Avstrijsko-srbska zadeva se še vedno razpreda!

Zunanji položaj.

Konzul Prochazka je v Skoplju — čil in zdrav. Uradno potrjena vest je to in ona polni danes avstrijsko javnost. Vse strahote, ki so jih nemški listi, — in dunajski še celo davi — poročali o ubogem Prochazki, so bile same laži. Prochazkova zadeva, ona ne bo več kalila mednarodnega položaja.

Sedaj pa stopajo še bolj v ospredje politična nasprotnost med Srbijo in Avstrijo. Vsa Evropa je edina, da ta nesporazum ne sme dovesti do splošne evropske vojne. Značilno je, da je najboljša zaveznica Avstrije, Nemčija, nastopila z vprašanjem, da-li bi ne kazalo, ne prepušča spornega vprašanja obema državam, nego ga raje predati evropski javnosti. Nemški listi propagirajo celo idejo evropske konference, sicer se pa to vprašanje še le naj uredi, ko bodo na Balkanu mir že sklenjen.

Na Dunaju seveda niso Nemčije sedaj nič kaj veseli in zdi se, da je „blesteči ščit precej zarjavel“. V objektivnih političnih krogih splošno domnevajo, da se je položaj izboljšal, ker je napetost popustila. Očijozi to seveda še tajijo in „Wiener Allgem. Zeitung“ še danes piše, „da na mednarodnem položaju ni opaziti nikake izpremene. Ta se mi ne poslabša ne izboljša, ker ni nobeno vprašanje rešitvi ni za pičico bliže“. „Vest“, da bi bili mi izpremenili svoje zahteve, niso resnične. Ne zavisli namerč samo o nas, kako dolgo še bomo lahko nadaljevali s politiko mira“.

Prochazka v Skoplju.

BELGRAD 26. (Kor.) Telegram javlja iz Skoplja, da je prispel tja avstroogrski konzul Prochazka in se je doigo razgovarjal s konzulom Edlom.

Delo konzula Prochazke.

PARIZ 26. (Izv.) „Figaro“ objavlja poročilo svojega posebnega izvestitelja, ki se je mudil v četrtki v Prizrenu in preiskal zadevo konzula Prochazke.

Po tem poročilu je konzul huškal prebivalstvo na Srbe in je strmečemu ljudstvu pripovedoval, da so avstrijske čete zasedle Mitrovico (na Kosovu) in Belgrad. Nekega katoliškega Albanca, ki je imel nalogo, trošiti to vest, so Srbi pri pričli ustrelili. Med Arnavti plemena Ljuma je deloval konzul Prochazka za resen upor. Pri neki Arnavti, ki je nesla iz konzulata jermas kruha, so Srbi našli med kruhom municijo, v avstrijskem konzulatu v kleti pa mnogo pušk. Početkom septembra je Prochazka pripravil več uglednih Arnavtov do tega, da so šli na Dunaj prosit, da bi jih vzela Avstrija pod svoje pokroviteljstvo.

Burno razpoloženje v Belemgradu.

BELGRAD 26. (Izv.) Danes se je vršil državni svet, včeraj pa ministrsko posvetovanje pod predsedstvom Pašičevim in njegova konferenca z ruskim poslanikom Hartwigom. — Razpoloženje v Belemgradu je Avstriji čedalje bolj sovražno. „Politika“ piše, da naj Srbija zahteva od Avstrije, da že vendar enkrat razjasni svoje stališče Srbija se pripravlja.

DUNAJ 26. (Izv.) Tukašnje korespondence javljajo, da urjujejo belogradske trdnjave, kjer so razpostavili 80 težkih topov. Razven tega so pomnožili posadko. Civilisti ne smejo več v trdnjavo. — Srbska vlada oborožuje prebivalstvo v zasedenih pokrajinah.

Avstroogrski poslanik pred carjem.

CARSKO SELO 26. (Kor.) Danes je car sprejel v dvornci avstroogrškega poslanika.

Rusija zanika sovražni namen.

PETROGRAD 26. (Kor.) Petrogradska tel. agentura javlja, da so brez podlage vse vesti raznih nemških listov, da bi se Rusija pripravljala s sovražnim namenom proti so sedom.

Honvedskega ministra pot na Dunaj.

BUDIMPEŠTA 26. (Ogr. kor. urad.) Danes je honvedski minister Hazai odpotova na Dunaj.

Zavezniki prizanašajo Turčiji.

SOFIJA 26. (Izv.) Včeraj se je vršilo posvetovanje ministrov, kateremu so prisostvovali poslaniki vseh zaveznih držav. Ukretili so, da bolgarski posredovalci v Cataldži izrazijo svoje mnenje. Čuje se, da bodo zavezniki zahteve napram Turčiji nekoliko manj ostre.

Sestanki turško-bolgarskih delegatov.

CARIGRAD 26. (Kor.) Turški in bolgarski pooblaščenca so se sestali včeraj ob enih na določenem mestu. Za uspehe prvega sestanka se še ne ve, govore pa, da so Bolgari zahtevali predajo Drinopolja, v kar pa Turčija ne privoli. Udeležniki posvetovanja se sestanejo tudi danes.

Kralj Nikola z generali na Cetinju.

RJEKA 26. (Kor.) Kralj Nikola se je mudil včeraj na Cetinju po državnih poslih Generala Martinovića in Vukotića sta se vrnila s svojim četam.

Srbi pred Dračem.

DUNAJ 26. (Izv.) Srbske čete so po uradnem obvestilu prodrele do Milote (to je 11 km od Drača — Ured.) in bodo danes že najbrže v Draču samem. Ljudstvo jih je kljub huškanju povsod prijazno sprejelo.

Srbska uprava v Novem Pazaru.

BELGRAD 26. (Izv.) Srbska vlada je uredila po vsem sandžaku srbske carinske urade.

Srbi in Albanija.

BEROLIN 26. (Izv.) Nemški listi javljajo, da Srbi ne bi priznali nikake albanske avtonomije, ali k večjemu le za osrednjo Albanijo. Kar se pa tiče pokroviteljstva, ga oni privoščijo Italiji.

Kopa pretendentov za prestol, ki ga — ni.

DUNAJ 26. (Izv.) Govorilo se je že o raznih knezih, ki bi imeli zasedati bodoči albanski prestol, ki je tako negotov kakor usoda Albanije. Govorilo se je o švedskem, danskem, nemškem in turškem pretendentu. Sedaj pa se pojavlja še 19 let stari Carol, in rumunskega prestolonaslednika. Ravno tako resen pretendent je pa tudi princ Viktor Napoleon, ki bi ga baje podpirala poleg Belgije i Francija i Italija.

Proslava srbske zmage in Sremci.

BELGRAD 26. (Izv.) Iz Srema je odšlo preko Save mnogo Srbov, da proslave na Kosovu osvobodilno zmago Srbstva.

Mladoturke še zapirajo.

CARIGRAD 26. (Kor.) Mladoturke še vedno zapirajo. Tudi Lamija bega, rektorja univerze, so dejali pod ključ.

Nemiri v Dedeagaču.

PARIZ 26. (Agence Havas) Iz Carigrada javljajo, da je odpulila križarica „Juven-de-la-Gravere“ pred Dedeagač, ker so tam baje izbruhnili nemiri.

Grški prestolonaslednik pri srbskem.

BELGRAD 26. (Kor.) Iz Skoplja javljajo, da je poseil grški prestolonaslednik Konstantin srbskega prestolonaslednika Aleksandra v Bitolju in je po dvanednem prebivanju v Bitolju danes odpotoval v Florino.

Kolera med Bolgari.

LONDON 26. (Izv.) Angleški listi poročajo, da se javljajo slučaj kolere med bolgarskimi četami v vedno večjem številu. Reka Marica je baje okužena. Razven drugih je zbolelo za kolero tudi troje nemških ojnih korespondentov.

Generalna stavka socijalistov v protest proti vojni.

BAZEL 26. (Izv.) Socijalistični kongres proti vojni, ki se je vršil cele tri dni in na katerem je bilo prisotnih 520 delegatov iz vse Evrope, je sklenil, da se ima v prihodnosti dne 16. decembra 1912 po vsej Evropi generalno stavko v protest proti vojni. (Zdi se, da socijalisti tudi s tem protestnim kongresom nimajo družega smotra, nego da — ku, e o kapital! Ko bi jim bilo resno do tega, da prirede manifestacijo, ki bi naj dosegla zaželjen namen, ne bi čakali do 16. decembra, ko je vendar jasno, da bo do tedaj že vsak protest nepotreben, ali pa — prepoze! Ur.)

Nemški in italijanski socijalisti za mir.

BEROLIN 26. (Izv.) Socijalno demokratska stranka je sklenila, da bo o priliki tvoritve državnega zbora stavila predl g za vzdržanje evropskega mira. Stranka pričakuje, da se bo razvila o tem predmetu tečaja. Tudi iz Rima prihaja poročilo, da bodo italijanski socijalisti storili v zbornici ravno iste korake.

Razlastitev Poljakov in poljski bojkot.

BEROLIN 26. (Izv.) Mnogo nemških trgovcev iz pokrajine poznanske je poslalo ladi v Berolin spomenico, s katero protestirajo proti razlastitvi Poljakov, ker vsebuje

ta za Nemce resno nevarnost in povzroča vedno hujši bojkot nemške trgovine.

Razmerje med demokrati in republikanci v Ameriki.

WASHINGTON 26. (Kor.) Včeraj je umrl demokrati senator Rayner. Sedaj imajo v senatu demokrati in republikanci ednako glasov, a v prilog prvim lahko od loči podpredsednik, ki je tudi demokrat.

Volitve na Rumunskem.

BUKAREŠT 26. (Kor.) Pri volitvah v državno zbornico je bilo v tretjem volilnem razredu izvoljenih 16 konservativcev, 20 konservativnih demokratov in 3 liberalci. Treba je edne ožje volitve.

Kazen ruskih demonstrantov v Kijevu.

KIJEV 26. (Petr. tel. ag.) Onih demonstrantov, ki so bili pred dnevi demonstrirali pred ukrajinskim klubom v Kijevu, so bili trije obsojeni v tri mesece trajajočo ječo.

S smrtjo kaznovani ruski pomorščaki.

PETROGRAD 26. (Izv.) Pretečene noči je bila izrečena smrtna sodba nad enajstimi ruski pomorščaki, ki so se uprli na črnomojski floti. Bili so ustreljeni, dočim jih je bilo šest pomiloščeno in obsojeno k dosmrtnemu prisilnemu delu.

Pomorski kadet Žemlička je umrl.

DUNAJ 26. (Izv.) Iz Prage poročajo, da je umrl oni pomorski kadet Žemlička z ladje „Aspern“, ki ga je po neprevidnosti bil zabodel neki podoficir z bajonetom.

Ogrski konji za Srbijo.

BUDIMPEŠTA 26. (Izv.) Po Ogrskem so srbski državni agenti že kupili par sto konj za srbsko kavalirijo. Plačujejo jih celo po nad tisoč kron.

Nemški korespondent umrl za kolero.

FRANKOBROD na M 26. (Kor.) Nemški legacijski svetnik dr. Bumiller je umrl v „Grand hotelu“ pri Sv. Stefanu (blizu Carigrada) za kolero kljubu prizadevanju dveh nemških zdravnikov.

(Dr. Bumiller je bil korespondent „Frkf. Zeitung.“ — Ured.)

Kitajski „run“ na rusko azijsko banko.

HONGKONG 26. (Kor.) Tukašnji Kitajci dvigajo v rusko-azijski banki svoje vloge, ker jim je razjaril rusko-mongolski dogovor.

Zadnja ura ekumenskega patrijarha.

CARIGRAD 26. (Kor.) Ekumenski patrijarh Joahim umira.

Grofica Flanderska umrla.

BRUSELJ 26. (Kor.) Včeraj jutro je umrla grofica Flanderska.

Državna zbornica.

DUNAJ 26. (Izv.) Državna zbornica se je danes zopet sestala. Ljudstvo je pričakovalo, da bo parlament preciziral svoje stališče, ali pritisku vlade, ki grozi z zaključanjem zasedanja, so se uklonile vse stranke.

Žalostno je tudi končala akcija socijalistov, ki je hotela ukrepe socijalistovskega kongresa v Bazlu potom interpelacije imunitizirati. Tudi proti takemu poizkusu je nastopila vlada in Stürgkh je zagrozil z zaključanjem. Da se temu izogne, je odredil tajno sejo. Tako so se tudi socijalisti vladi umaknili: Od 81 jih je ostalo le 19, ki so pa svoje zadeve opustili.

Tekom današnjih debat je prišlo do burje med socijalisti in nemškimi nacionalci, ki so igrali vlogo rešiteljev in stebrov Avstrije, oni Nemci, ki so prej porabili vsako priliko, da Avstrijo osramote.

Na vrsto je prišla razredna loterija. Na to je interpeliral ljubljanski poslanec dr. Ravnihar o konfiskacijski praksi ljubljanskega pravdnštva, dočim je Dalmatincez Biankini v obliki vprašanja živahno opisoval razmere v Dalmaciji, kjer se oblast poslužuje proti narodu vohunov in izzivačev.

Dalmatinci zahtevajo od vlade pojasnila.

DUNAJ 26. (Izv.) Dalmatinski klub je vložil danes pri vladi interpelacijo radi vladinega postopanja v Dalmaciji, izlasti kar se tiče razpusta občinskih zastopov. Interpelacija zahteva takojšnje pojasnilo.

Medakovič v državni zbornici.

DUNAJ 26. (Izv.) Danes je prišel v državno zbornico predsednik bivšega hrvaškega deželnega zbora, dr. Bogdan Medakovič in se je posvetoval s slovanskimi politik.

Avstrijsko-srbski spor.

Ljudje pripovedujejo, da se Avstrija pripravlja na vojno proti Srbiji in Rusiji. Zunanji listi pišejo, da je Avstrija odredila mobilizacijo petih armadnih zborov, kar je pa naša vlada dementirala. Dunajski in drugi listi pišejo, da je Rusija mobilizirala vse obmejne vojne zbore proti Avstriji in

Nemčiji in da ima na meji že milijon, če ne še več vojakov. Ruska vlada pa je tudi to točno dementirala. Kljub temu je deloma ustavljen železniški promet na črti Varšava—avstrijska meja. Po zatrdilu ruske vlade se je to zgodilo, ker se baje popravljajo železniške tračnice. Kdor to veruje, bo seveda izveličan.

Mejem pa Srbija pošilja še naprej svoje vojake na pomoč Bolgarom pred Cataldžo. Vlada pravi, da pošlje tja še eno ali dve diviziji, to je 24.000 ali 48.000 mož. Tudi Grki pošljejo tja 30.000 mož, kar je najboljši dokaz, da so vse vesti o sporih med balkanskimi zavezniki neresnične.

Dopisnik pariškega „Matina“ je tozadevno vprašal v avtoritativnih srbskih krogih:

Poslali ste že okoli 60.000 mož v Turčijo in pošljete jih še 25—50.000. Ali se ne bojite izprazniti Srbije in ozemlja, katero ste že zasedli? Ali se vam z ozirom na mednarodni položaj in postopanje Avstrije ne zdi nevarno, da pošljete večino svoje armade tako daleč proč, ko se vendar splošno govori o energičnem koraku Avstrije v Belgradu?

Ne! Smo brez strahu. Gotovi smo, da nas Avstrija ne napade!

In na kaj opirate to svojo gotovost?

Ne pozabite, da se je naša armada že od začetka vojne oddaljila od avstrijske meje. Da je Avstrija hotela, bi bila najbrže brez odpora stopila v Srbijo, ker v deželi ni vojakov. Dnes Avstrija nima razloga, da spremeni svoje postopanje. Sicer bi pa bila invazija Avstrije v Srbijo evropska zadeva in mi nimamo nikakega razloga, da bi se bali napada Avstrije.

Upajmo, da ta optimizem ni neopravičilen!

Politika blaznosti in politika pameti.

Oglasila se je tica s čudnim hreščečim glasom. Neki grof Moric Attems je priobčil v nedeljski številki dunajskega lista „Die Zeit“ članek, ki priporoča dunajskim krogom najnevarnejšo politiko, politiko — blaznosti.

Začenja po policijsko in državnopravdniško, rekši, da one zločine in pregreške, ki so naperjeni proti ugledu države, smatrajo v vseh državah za onečašujoče (d fiamirend.)

Tu je eno vprašanje do gospoda avtorja. Pokojni Madjar Julij grof Andrássy in pokojni Poljak Smolka sta bila obsojena na smrt radi političnih zločinov. Gosp. grof Moric Attems naj nam izvoli pojasniti, kako sta se mogla ravno ta dva moža povspeti na najvišje stopinje javnega političnega življenja in postati posebna zaupnika krone v zlic — difamaciji?!

Prvi je postal še danes proslavljeni minister za unanje stvari izza časa okupacije Bosne in Hercegovine, drugi pa od vseh strani visoko spoštovan predsednik avstrijskega parlamenta. Strogi g. grof more videti, da je malce prenašel in nepremišljen v svojih trditvah, ker ga zgodovina postavlja na laž ...!

Potem modruje gospod grof dalje in moralizuje z visokega vidika avstrijskega patrijotizma in se zopet kaže — nepremišljenega, smešnega. Pripoveduje namreč o orgijah narodnega sovražništva, ki da ne razloča med dovoljenim in nedovoljenim. In ko je napisal to ovadbo na adresu — višjih faktorjev, pridodaja neresnico in — denunciacijo, češ: da soplemenjaki zmogovalnih balkanskih držav v svojem pijanem navdušenju zagrešajo čine, ki gredo za tem, da dele te monarhije odtržejo od monarhije!

Da se gospod grof ne sramuje pred svetom! In ce meni, da se mu ne treba sramovati, potem naj pride s konkretnimi podatki in dejstvi, na katere opira svojo trditve. Če ne stori tega, velja tudi zanj tista znana sentenca o denuncijantu, ki ni — največji poštenjak v deželi.

A če g. grof Moric Attems že kakor policijski in državni pravdnik igra žalostno figuro, je pa še ubornejši kakor — svetovalec: ko piše svoje politične recepte.

V g. v. šteje na pr. našim ministrom, ker — prosimo, to ni šala, to stoji v „Zeit“ črno na belem — še vedno uljudno občujejo z jugoslovanskimi poslanci, mesto da bi jih metali čez prag in javno žigosali. Podavši gg. ministrom ta ukor, se postavlja visoko pokoncu, da bi videl ves svet njega — velikega patrijota. Vsklika namreč: Kakovo zadoščenje bi bilo to — če bi namreč vlada jugoslovanske poslance prišla za vrat — za nas (čudno, da ni rekel za me), ki se še oklepamo te ljube stare monarhije!!

Potem pa prihaja še le pravi recept za ozdravljenje veleizdajalske kuge, ki baje grasi sedaj med nami Jugoslovani! Zdravniška latinščina tega oholega grofa in š bolj čudnega politika se glasi: „Nekolik

trdnjše hrbišča, več moči in le enkrat dokaz energije, in milijoni dobrih Avstrijcev bi jubili! Podajte nam enkrat vsaj en dokaz patrijotizma in svet bo strmél, videč, koliko dobrih patrijotov je še v Avstro-Ogrski!

Sedaj vemo, kako bi morali ukreniti na Dunaju. Pogazili naj bi ustavna določila — zakone! — svoje lastne države, krišili naj bi imuniteto poslancev, odtegnili naj bi jim veljavnost mandata, s preganjanjem in ječami naj bi udušili glas narodne duše milijonov državljanov na jugu v ta namen, da bi videl svet, da je v Avstriji še — dobrih patrijotov!

Na te pojave politične blaznosti ne bomo odgovarjali na adresu tega grofa. Na adresu merodajnih krogov govorimo:

Človeška telesa morete zapirati v ječe, pisati morete sodbe in obsodbe, uničevati morete posamične ekzistence; ali tega, kar se giblje in plove v narodni duši, ne morete udušiti. Ni je ječe, v katere bi mogli zapreti ideje, misli, čustva! Boj proti temu, kar čuti duša in kar daje smeri velikim zgodovinskim razvojem, tak boj je boj proti — naravi! Boj brez uva zmagé. Ne pravimo pa, da naj bi naši državniški držali roke križem nasproti takim zgodovinskim in narodnim evolucijam in procesom kakoršen se sedaj na Balkanu bliža svojemu zaključku. Nasprotno! Začrtajo naj si smeri pametne politike, ki modro računa z danimi dejstvi in ki se prilagaja spremenjenim razmeram! Jedino možna aktivna politika — v trgovskem smislu — za našo državno politiko napram velikim spremembam, ki se pripravljajo na Balkanu in v življenju vsega jugoslovanstva, more biti ta, da to, česar diplomatije ne morejo preprečiti — čut narodne solidarnosti jugoslovanov v monarhiji z onimi izven monarhije — z modrim postopanjem pritegnejo v službo interesov monarhije! Vsaka druga politika je izgrešena in mora v svojih končnih posledicah prinesiti le neizmerne škode. Zistem političnih persekucij, ustvarjanje patrijotov s pomočjo Attemsovih sredstev, bi bila politika blaznosti! Saj so že prvi poskusi za uvedenje takega režima v Dalmaciji, izzvali reakcijo, ki je bržkone osupnila gospodo na Dunaju. Impozantne manifestacije narodnega ujedinjenja vse Dalmacije, ta brezobzirno odkriti odziv naj bo našim državnikom v svarilo, da je razglasjanje zvencev patrijotičnih tirad v kakem dunajskem listu eno, drugo pa je politika, ki naj zida, ki naj vzbuja zaupanje in — pridobiva srca.

Veleresno so ure, ki jih preživljamo sedaj; ure, ko se morajo merodajni krogi odločiti: ali za politiko po nasvetih ljudi, ki se jim vse umevanje razmerja med državo in državljanji suče tam nekje v prvi polovici prejšnjega stoletja, ali pa za politiko sodobnih idej: pametnega upoštevanja narodnih čustev in narodne volje.

Ce bi se odločili za prvo pot, dokaželo le, da je tudi za njih pisan tisti znani latinrek *quos deus perdere vult, dementat*. Kogar hočejo bogovi uničiti, ga udarijo s slepoto. Krenejo-li na drugo pot, bo rešeno, kar stavljajo v nevarnost tisti — Attemsi! In to kar je v nevarnosti, je veliko za to našo monarhijo!

Končno moramo dati izraza svojemu začudenju, da je list „Zeit“, ki je ravno v zadnje čase pisal marsikatero veljavno besedo proti dozedanji balkanski politiki naše države, dovolil prostora taki blazni — attemsijadi!

Vrvenje v Dalmaciji.

Dalmatinski občinski zastopi so začeli po vrsti sklepati resolucije, v katerih se izrekajo solidarne z razpuščenima občinskima zastopoma v Splitu in Šibeniku. Ra-

PODLISTEK

Saša Culbertson.

K sobotnemu koncertu na korist „Rdečega križa“ balkanskih držav.

Plemenito srce je vodilo mladega umetnika, da sodeluje v soboto v našem „Narodnem domu“ na korist ranjenih — za zlato svobodo se borečih — jugoslovanov bratov.

Mlad še, a vendar je po soglasni sodbi kritikov popoln umetnik-goslar ter je koncertiral že po vseh večjih mestih Evrope.

Rojen je Saša Culbertson na Ruskem, 29. decembra l. 1893. Oče njegov je rodom Amerikanec, a je živel večinoma na Ruskem. Mati pa je Rusinja. Po njej ima slovanski tip in mehko, nežno čutečo naravo. S svojimi roditelji je živel po raznih krajih na Ruskem, v Karpatih in v Kavkazu. V nežni svojih mladosti je slišal bolestno-strastne ciganske melodije in melanholično-ognjeno glasbo ruskih kozakov. Vse to se mu je vtisnilo neizbrisno v spomin. Kot šestleten deček je dobil gosli, ter je na njih poskušal razne ruske narodne pesmi. — Stariši njegovi pa so takoj poskrbeli za sistematično izobrazbo in prvi njegov učitelj gosli je bil kosaški godec — Suhoruhov. Z devetimi leti pa je šel na carski konservatorij v Rostov. Tu je ostal dve leti in je čestokrat

dovedni smo samo, kaj vlada ukrene proti temu. Ako je dosledna, mora razpustiti vse občinske zastope, ki sklenejo take resolucije.

Ljudje, ki prihajajo iz Dalmacije, nam pripovedujejo, da vlada tam nepopisno ogorčenje proti dunajski vladi. To dokazujejo tudi dalmatinski listi, ki so vsi po vrsti — pobeljeni!

Cuvajizem. Dunajski listi vseh dlak kriče sedaj o slovanofilijskih manifestacijah v Dalmaciji. Čudni ljudje to! Za božjo voljo: kakovih manifestacij so pa pričakovali iz izključno slovanske pokrajine? Mari nemško-nacionalnih? Mari so pričakovali, da bodo tiste občine po Dalmaciji, ki sedaj manifestujejo svojo solidarnost z razpuščenimi občinskimi zastopi, imenovala njihovega ljubljena in sedanjega najvišjega reprezentanta avstrijskega patrijotizma, ti-stega Wolfa imenovala častnim občanom?!

Kriče o veleizdajstvu, o slovanški irendenti. To so zlobne izmišljotine, ki jim je namen kaj prozoren. Nekaj drugega pa se je porodilo tam doli in narašča od dne do dne. Nastalo je skrajno nezadovoljstvo. Irendente ni, izdajstva ni, pač pa grasi — malkontentstvo. Če pa že nezadovoljstvo pomenja irendentizem, potem pa so res sami hrvaški in srbski irendentovci od Velebita pa tja doli do Boke Kotorske.

A kdo je kriv na tem? Se je-li čuditi, ako je vse nezadovoljno in ako se nezadovoljstvo razvija v ogorčenje? Se je-li čuditi temu v tako narodno zavedni in ponosni pokrajini pod takim režimom, kakor sedaj duši v Dalmaciji sleherni svobodni dih? Pod režimom cuvajizma?!

Interpelacija, ki so jo vložili posl. Blankini in tovariši na ministra za pravosodje, navaja kričeče slučaje šikaniranja časopisja, ker to enoglasno žigosa Cuvajize točine v Hrvatski. Policijske oblasti štitiijo zloga Cuvaja tako kakor da ta človek ni vsemu svetu omražen tiran. Proganjanja pa se ne omejuje samo na časopise. Ob vsej dalmatinski obali ga ni mesta — pravi resolucija — kjer ne bi bil kak mladič obsojen radi kakga vsklika proti Cuvaju. Zaradi takega vsklika dobivajo mladiči celo po 14 dnlj zavora. Interpelacija naglašja, da je bilo povodom demonstracije v Dubrovniku aretiranih kakih 40 mladeničev. Potem pa niso mogli detektiv prav ničesar izpovedati proti njim. Seveda se detektivom ni nič zgodilo. — Interpelacija navaja tudi slučaja, ki se je pospel na višek smešnosti. Okrajno glavarstvo je pozvalo na odgovor nekega mladiča, ki je le slučajno zašel med demonstrante. Ko mu niso mogli ničesar pisati v greh, je menil policijski komisar v svoji cuvajski vmeši: „Tudi z očmi se more demonstrirati!“ Vspričo te cvetke — duhovitosti tudi fantič ni mogel ostati več resen in zagotovil je komisarja, da se bo v bodoče varoval te nevarnosti s tem, da bo nosil — črne naočnike.

Take pretiranosti in smešnosti poraja sedaj cuvajizem v Dalmaciji!!

Gg. interpellanti so stali v resnem tonu vprašanje na ministra, kakor opravičuje to postopanje svojih organov v Dalmaciji, in da-li hoče pozvati te poslednje na spoštovanje zakonov in zajamčenih ustavnih svobod?!

Mi pa pravimo: kdor seje cuvajizem, žanje malkontentstvo, a je le sam kriv, če se nezadovoljnost začneja izražati v oblikah, ki so mu — neprijetne!

Upliv balkanskih dogodkov na notranje politične razmere v Avstriji.

Italijanski državni poslanec Torra piše v Milanskem „Corriere della sera“: „Pove-

nastopil v koncertni zavoda. Mladi Saša je bil predmet vseobčnega občudovanja in zanimanja mej občinstvom.

Leta 1905. pa je prišel v Prago k svetovnoznaneemu violinskemu pedagogu prof. O. Sevciku. Prof. Sevcik — vzgojitelj Kubelika, mladega Ondička i. dr. — je poznal posebno nadarjenost Culbertsona in posvetil njegovi vzgoji posebno paznost. Prvokrat je nastopil v Pragi l. 1906. s sen-sacionalnim uspehom. Vsi praški kritiki so bili navdušeni zanj. — Ob priliki nekega koncerta v Pisku, mu je poklonila občina mestni grb v zlatu kot častno darilo.

Pravo njegovo koncertno delovanje pa se je začelo v jeseni leta 1908. na Dunaju. Tu je nastopil v treh velikih koncertih z najtežjim programom. Vsi so mu prerokovali najsilnejšo bodočnost.

Po sijajnih dunajskih uspehih je pre-potoval Nemčijo in Angleško, povsod z najlepšimi vspehi. Z največjim navdušenjem pa je bil sprejet v Italiji začetkom leta 1910. Koncertiral je tudi v Vatikanu, bil sprejet od papeža v avdienci in v priznanje prejel papežovo veliko zlato svetinjlo.

Gosli, na katere igra v svojih koncertih, so delo velikega italijanskega mojstra Guarnerija. Te so bile nekaj last grofa Cessole v Nici. Grof je bil intimen prijatelj nesmrtnega mojstra Paganinija, in kakor je znano, je Paganini z neko posebno ljubeznijo igral na te gosli. Kupljene so bile l. 1909 za 48.000 K in podarjene Saši Culbertsonu.

čanje neodvisnih srbskih narodov more izvrševati privlačnost na srbsko ljudstvo, ki je pod avstrijskim gospodstvom. Ustanovitev velike Jugoslavije ne more ostati brez upliva na Slovence monarhije, ki se nahajajo napram Nemcem in Madjarom v stanju politične inferiornosti. Na Dunaju razumejo dobro, da se mora njih notranja politika spremeniti, da mora postati sama organizacija monarhije preli ali slej drugačna nego je sedaj, da morajo Slovani monarhije dobiti politično zadoščenje, ki so je do sedaj za-mam zahtevali. Dualistična država se bo morala neizogibno transformirati: ali bodo Slovani reprezentirali efektivno moč ki jo v resnici imajo, ali pa pride monarhija v popolno krizo. Ustanovitev balkanske Slavije zato za Avstro-Ogrsko monarhijo ne znači samo zunanjih posledic, temveč bo imela tudi notranje posledice.

Trgovska visoka šola.

Prizadevanja eksportnih akademikov, da bi eksportni akademiji na Dunaju priborili oficijelno priznanje trgovske visoke šole, zavzema vedno večje kroge.

Dne 21. t. m. je bilo v veliki dvorani nižjeavstrijskega obrtnega društva občno zborovanje eksportnih akademikov, ki je bilo siljna manifestacija za upravičenje njih zahteve. Referiral je eden slušatelj ev eksp. akad. o pomanjkljivosti tega zavoda, ki je sedaj samo del trgovskega muzeja, povdarjal potrebo trgovske visoke šole, pridoči v glavnih potezih organizacijo nove visoke šole in razpravljal o vplivu te šole na trgovca, živečega v praksi.

Eden absolviranih eksp. akademikov je uspešno dokazal, da je trgovska visoka šola eminentna potreba in zahteva najširših trgovskih, industrijskih in obrtnih krogov. Tako važna korporacija, kakor je državni železniški svet, je soglasno sklenil že pred leti, da se morajo absolventi eksportne akademije smatrati za enakovredne absolventom tehnike, juridične fakultete in drugih visokih šol. To se je sklenilo z odobranjem treh ministerstev: trgovskega, železniškega in ministerstva javnih del. Da se naučni minister vit. Hussarek, ki je obenem vseučilški profesor, poteguje za zahteve eksp. akademikov, je znak, da smatra trgovsko visoko šolo res za zavod, na katerem se bo gojilo znanstvo in sicer trgovsko znanstvo, ki je danes še le v začetku velikega razvoja. Trgovska visoka šola, ki bi naj se razvila iz že 14 let obstoječe eksportne akademije, na kateri se je število slušateljev tekom let podvajalo, bi vzgojila avstrijski trgovini generalni štab, ki bi bil usposobljen po svoji kvaliteti, da je uspešen konkurent naraščaju tujevskih visokih šol. Ker naša država nima lastnih kolonij, mora gledati, da si tembolj po kvaliteti svojih izdelkov in po organizaciji svoje trgovine pridobi vedno novih trgov in odbija konkurenco. To je možno le tedaj, če ima akademično izšolan trgovski naraščaj.

Od strani proforskega zbora je s strokovnjaškim izvajanjem in izborna satiro utemeljeval upravičenost trgovske visoke šole profesor Grunzel, kapaciteta na narodnogospodarskem polju. Isto sta povdarjala in zagotovila svojo pomoč drž. poslanca Friedmann in Günther, ki je ob enem predsednik izpraševalne komisije na eksp. akademiji.

Žalibog ni bilo nobenega slovanskega poslanca na zborovanju, dasi so bili vsi klubi povabljeni. Ker je slušateljstvo eksp. akademije po polovici slovansko, bi bilo pač želeli, da bi bil prišel kateri na Dunaju navzoči slovanski poslanec na zborovanje, tembolj, ko se vedno vpije o zatiranju Slovanov na Dunaju in živimo v dobi zapiranja Komenskega šol. V takih časih bi bilo tem nujneje potrebno, da bi slovanski poslanci stopali v stike z delom inteligence dunajskih Slovanov in branili njene zahteve. Pač pa je došel od predsedstva državne zbornice dopis, ki se vrlo dobro zavzema za eksportne akademike. Nadalje so se razne trgovske in obrtne korporacije potegnile za trgovsko visoko šolo. Celó iz daljne Kanade in Kavkaza so došli telegrami, ki kažejo, kako si tudi v tujemstvu živeči avstrijski trgovci žele stanovske visoke šole.

Jugoslovanski poslanci so deputaciji slušatelj ev eksp. akademije obljubili svojo podporo, in želeli je, da izpolnijo to svojo obljubo ob primernem času.

Opozarjamo našo javnost, da obstoja na Dunaju društvo jugoslovanških študentov trgovskih znanosti: „Jugoslavija“, ki je, dasi mlado, krepko in številno, ter zasluži pod-pore in pozornosti jugoslovanske javnosti.

Darovi za jugoslovanske rdeče križe.

Za jugoslovanske Rdeče križe so nadalje darovali sledeči gg.: V Gabrovici (Istra) sta nabrala Josip Purga in Fran Starc lepo svotico K 71.60, Vitez Glušić K 20, Neki Srb K 1, N. N. K 1, Adolf Jurca K —30, Dolinec K —20, Fran Bolle K —20, Škarjanc K —20, Fran Bonač K 2, Olga in kap. Drago Pertot K 20, N. N. K 2, Humbert Mavrin K 10.

Skupaj K 128.50
predvčera izkazano K 46.536.34

Skupaj K 46.664.84

Domače vesti.

Poroka. Gospod Fran Petrič, e. kr. gozdar in posestnik v Podgradu, se je poročil dne 24. t. m. z gospico Gizelo Ukmarjevo iz Avberja. Bilo srečno!

— Dne 24. t. m. se je poročil v Rojlanu g. Ivan Arko, član ugledne rodbine Arkove v Kočevju, z gco Marijo Simončičevo, hčerko našega vrlega rojamskega rodoljuba Frana Simončiča. Bilo srečno!

Glasovi žalostnih — ostankov. Prelili smo: Od nekdanje tukajšnje takozvane „patrijotične“ stranke živé sedaj le še — žalostni ostanki. In med temi je še glasilo pod vsemogočno patronanco bivšega finančnega blagajnika g. Milosta. To junaško glasilo še bolj junaških ostankov je dan za dnem polno tuških zmag! Kedor čita samo to, ba je tudi od vlade alimentirano zmašilo, mora misliti, da na Balkanu že ni več niti ednega Slovana. Ni vsek svoje — neumnosti pa se je povzdignilo to glasilo te dni v nekem dopisu iz Puie. Opisuje namreč, kako grozničavo delajo v puljskem vojnem arzenalu ter dostavlja, da se Avstrija nikogar ne boji in da že pokaže pravoslavni marionetam!!

Kakor da nimamo že dovolj na mučnih narodnostnih bojih, bi hoteli ti ljudje okolo „Corriera“, ti generali — brez vojske, uvesti še kulturne, verske boje, sveto vojno proti vsem pravoslavim. Ti ljudje že vohajo „razkojniško“ kri in se že a priori naslanjajo na njej!

Pravi patrijoti! Klavnica naj pride, kri naj se proliva v potokih — saj se gre tu za vplemenitost balkansko narodnost — kakor piše to „patrijotično“ glasilo! Mi pa, ki nismo nič manj patrijoti od teh obiznjencev, mi se s studom obračamo od ljudi, ki si žele evropskega pokolja in ki bi našo državo radi spravili v še neznosnejše gospodarsko stanje! Mi ne odgovarjamo ljudem, ki se zbirajo okolo rečenega glasila, a govorimo onim, ki je zalagajo s tisočaki; in tem pravimo, da smo mi odločno proti vsaki vojni akciji, dokler naša država ne bo napadena, kar se pa ne zgodi — tako se nadajamo — v doglednem času. Mi potrebujemo miru, da se ojačimo na politično gospodarskem polju, ne pa evropske vojne, v kateri bi trpela vsa ljudstva, vsi narodi. Naša država, ki ima sama med svojimi mejami par milijonov pravoslavnih zvestih državljanov, menda ne bo tako bedasta, da bi poslušala bornirance okolo tiste personificirane žurnalistične nesnanosti in — dolgočasnosti.

Za koncert na korist rdečega križa jugoslovanških držav, na katerem sodeluje prečlano sloveči violinski virtuoz Saša Culbertson, so vstopnice v predprodaji pri vratarici g. Biček v veži „Narodnega doma“. Da se omogoči pristop vsem slojem naroda, je vstopnina zelo nizka. Sedeži v dvorani od I. do V. vrste 3 K, od VI. do XV. 2 K, sedeži na galeriji 150 K. Stojnice v dvorani I K na galeriji 60 stotink. Lože po 20 K. Vabimo občinstvo, da do zadnjega kotička napolni dvorano. Poleg izrednega umetniškega užitka, ki ga imamo, položimo tudi mal dar trpečim bratom. Povdarjamo, da gre ves inkaso za rdeči križ jugoslovanških držav.

Sporod priobčimo jutri. Koncert je v soboto ob 8.30 zvečer v veliki dvorani „Narodnega doma“.

Pomen obrtno-nadaljevalnih šol za obrtnike. Ministrstvo za javna dela posvečuje veliko pozornost obrtnemu stanu. Saj je poznano, da se zamore v današnjem eksistentnem boju le zadostno izobraženo občinstvo uspešno razvijati, zato pa tudi bolj pazi, da se resnično izvaja novi obrtni zakon!

Ta zakon je stopil v veljavo dne 5. februarja l. 1907. Za obrtnike je uvedel mnogo novega, pred vsem pa odreja, da bodo postajali v bodoče mojstri le resnično zadostno izobraženi obrtniki. — Dostaj za duševno obrtnikovo izobrazbo ni nihče vprašal. Obrtniki so se učili 2 ali 3 leta kot valenci, — po tej dobi so dobivali od mojstrov ali za drug učna izpričevala, — so službovali par let kot pomočniki in kot taki so si brez težave dobivali dovoljenje za izvrševanje samostojnega obrta.

Po novem zakonu bo to drugače! — Vsak vajenec se mora učiti najmanj 2 in največ 4 leta, in mojster oziroma zadruga mu da izpričevalo. S tem pa še ni pravil pomočnik, ampak le pomagač. Ako hoče postati pomočnik, mora napraviti pred posebno izpraševalno komisijo pomočniški izpit. Ta obstoji v tem, da pomagač dokaže, da zna praktično zares izvrševati svoj obrt, — dokazati pa mora tudi, da je za obrt primerno teoretično izobražen! — Vprašan je namreč pri izpitu iz obrtnega računstva razne kalkulacije, pokazati mora, da razume knjigovodstvo in da bo zmožen v vsakem slučaju samostojno korespondirati s svojimi odjemalci. — Šele na to mu izda izpitna komisija pomočniško izpričevalo. Kot pomoč-

ljude in modno blago za gospode in dame, priporočamo KAREL KOCIAN, tovarna sukna v Humpolcu (Česko). : : : Uzorci franco. : : :

Sukna,

alk mora služiti vsaj 2 leti, potem pa na podlagi svojega pomočniškega izpričevala lahko prosi za dovoljenje, da sme pričeti obrt kot mojster.

Postati samostojen obrtnik po novem obrtnem zakonu tedaj ni lahko in tako je prav! — Velika večina današnjih mojstrov zna komaj, komaj napisati račun o svojih izdelkih. Da bi si vodili knjigovodstvo, ali da bi sami dopisovali v lepem jeziku svojim odjemalcem, tovarnam itd., je popolnoma izključeno! — In res je, ako pravi ministrstvo: „Taki obrtniki so sramota za kulturno državo. Povdariti pa moramo zlasti, da so taki ljudje tudi sami za se veliki reveži; v potu svojega obraza si zaslužijo komaj toliko, da se beraško preživijo. Da bi tekmovali med seboj, oziroma dosegli uspehe proti izobraženejšemu tujcu, o tem ni niti govora!“

Da se temu odpomore, ustanovila je država obrtno-nadaljevalne šole, v katerih se vajenci teoretično primerno izobražijo. Zato je pa tudi ukazala, da so po § 99 h obrtnega reda vsi vajenci primorani te šole obiskovati. § 100 obrtnega reda pa odlično ukazuje mojstrom, da morajo dati vajencem za obiskovanje teh šol zadostni časa, drugače se jih kaznuje z globo od 5 - 200 K, in če še to ne pomaga, se jim odvzame pravica imeti vajence!

Do sedaj je bila v Trstu le na italijanski obrtni šoli za vajence vseh narodnosti obrtno-nadaljevalna šola. Naši slovenski dečki se seveda na tej šoli niso naučili ničesar, saj se tu poučuje samo v laškem jeziku! Letos smo pa s podporo naših slovenskih denarnih zavodov zamogli tudi Slovenci otvoriti na tukajšnji „Slovenski trgovski šoli“, — za vajence vseh strok svojo slovensko obrtno-nadaljevalno šolo!

Obrtniki! Ako nočete priti v navskrižje z zakonom in vam je le količkaj pri srcu napredek slovenske obrti v Trstu in njega okolici in napredek Slovenstva sploh, pošljite svoje vaje v našo obrtno nadaljevalno šolo in po krblite tako, da bo mogoče našemu obrtnemu naraščanju uspešno konkurirati z vedno bolj vsiljivim tujcem, ki so mu že davno na razpolago dobrote obrtnih izobraževalšč omenjene vrste, ter mu je zato možno že sedaj zavzemati povsod boljše mesta, dočim se mora zadovoljiti ne šolan domačin z delom in zaslužkom slabše vrste, vzlic vsej nadarjenosti in pridnosti.

V slovensko obrtno-nadaljevalno šolo se vpisuje ob sedah od 3 do 7 zvečer v prostorih „Slovenske trgovske šole“ (Acquedotto 20, I.)

Štipendij iz štipendijske ustanove „Ivan Marija Vatovec“ za slovenske dijake tržaške gimnazije. Podpisani odbor podeljuje za šolsko leto 1912/1913 iz goričnovane ustanove in po določilih ustanovnega pisma dva štipendija v znesku K 200.—

Pravico do štipendija imajo pridni, nadarjeni in potrebni revni dijaki tržaške državne gimnazije, ki so slovenske narodnosti ter obiskujejo obilgatni slovenski tečaj na istem zavodu. Ako so sicer dani vsi pogoji, imajo prednost dijaki, rojeni pri Sv. Ivanu pri Trstu, in ako bi takih ne bilo, dijaki rojeni v tržaški okolici.

Prošnje za podelitev morajo biti pismene in opremljene z listinami v sledečem odstavku ter poslani s pošto na podpisani odbor v roke društvenega tajnika Miroslava Pretnerja, vodje c. kr. pripravnice srednjih šol v Trstu, ul. Fontana št. 10, II. nadstropje.

Prošnjam se priložiti: rojstni in krstni list, šolska spričevala vsaj poslednjih dveh tečajev, potrdilo ravnateljstva tržaške državne gimnazije o tem, da je prosilec vpisan kot redni dijak tega zavoda in da obiskuje obilgatni slovenski tečaj, in konečno ubožni list.

Prošnje je vložiti najdalje do 26. decembra 1912. leta; na kasneje dospele prošnje se o bor ne sme ozirati.

ODBOR

„Dijaškega podpornega društva“ v Trstu.

Volitev v cenilno komisijo za osebno dohodarino. V smislu §§ 181 in 184 zakona od dne 25. oktobra 1896 dr. zak. št. 220, zadevajočega volitev stalnih udov v cenilno komisije za osebno dohodarino se naznanja, da bodo zaznamki volilcev cenilnega okraja a) Trst I.—IV. mestni okraj b) Trst okolica IV., V. VI. predmestni okraj, katastralna občina Lonjer in I. in II. kmečki okraj v svojo eventualnih pritožb izločene davkoplačevalcem na ogled pri tukajšnji c. kr. davčni administraciji soba št. 113 od 5. do 12. decembra 1912. ob uradnih urah od 9 predpoldne do 2. popoldne.

Združena narodna društva pri Sv. Mar. Magdaleni Spodnji (to je: pevsko društvo, „Obrtnijsko društvo“, „Konsumno društvo“ in „Pogrebno društvo“) prirede prihodnjo nedeljo, dne 1. decembra ob 4 popoldne v dvorani gospoda Anona Člača domači koncert, v prid „Rdečega križa“. K temu sestanku pride tudi g. dr. Wilfan, ki bo predaval o jugoslovanskih narodih.

Predavanje o Črnigori, ki ga je imel snoči deželni poslanec, g. dr. Just Pertot v dvorani „Konsumnega društva“ v Rojanu, je privabilo toliko občinstva, da je bila dvorana natlačena polna. Menda ga še ni bilo shoda ali česa podobnega v Rojanu, da bi bilo zbralo toliko ljudi.

G. poslanec je zgradil svoje predavanje

na glavno misel, da si je Črnagora popolnoma, v vsej celoti in tudi v vseh svojih sestavinah v svesti svoje velike naloge, da osvobodil svoje brate turškega rodstva in po svojih najboljših močeh doprinese k dosegu končnega cilja balkanskih zavezniškov v odločnem boju za krst častni in svobodo zlato: da se s kupole sv. Sofije v Carigradu zopet zablisti sveti križ, križ pravoslavni!

G. predavatelj je navajal posameznih zgledov, kako je vsak Črnogorec, možki in ženska in tudi otrok, ves prežet ene misli, da je treba žrtvovati vse za domovino, premoženje in življenje, da se doseže oti cilj, ki si ga je Črnagora zapisala pred stletji kot svoje geslo na svoj prapor: plačilo za Kosovo; zemlje Lazarjevega in Dušanovega carstva naj pridejo zopet pod žezlo vladarja srbskega naroda. In ta cilj dosejajo sedaj hrabri Črnogorci s svojim junaštvom, s svojo vztrajnostjo.

Naj bi ta hrabri srbski narod v Črnigori s svojo plamtečo ljubeznijo do svoje domovine bil tudi nam zgled, kako je treba nastopati za čast svojega rodu in jezika.

Natančnejše bomo poročali o predavanju prihodnje dni.

Poslušalci so zložili v korist Družbi sv. Cirila in Metoda K 71.—, ki ga porabi rojanska podružnica za božnico, ob priliki katere obdari ubožne otroke.

Tržaška mala kronika.

TRST, 26. novembra.

Ogenj. V stanovanju Jerneja Nadalutu v ul. degli Artisti št. 3 je vsled slabe konstrukcije peči nastal ogenj, ki se je razširil na podstrešje. Požarna bramba je po kratkem delu zadušila ogenj, ki je napravil kakih 300 K škode, ki pa je pokrita z zavarovalnino.

Snoči nekako ob pol 8 je v bližini Faccanoničevega kamenoloma začelo goret. Užgala je iskra iz železniške lokomotive. Ogenj so pogasili sosede preden so prišli gasilci.

Skoraj istočasno je bila telefonično obveščena glavna gasilska stražnica, da je začelo goret v ul. Paulana št. 8, kjer se nahaja v pritličju skladišče metel in ščitov. Enilije Bolletove. Ogenj je naznanil nekdo, ki je videl prihajati dim iz skladišča, ki je bilo že zaprto. Ko so prišli gasilci in odprli skladišče, so videli, da se je ogenj že zelo razgoril in zavzel tudi police, na katerih se je nahajalo veliko blaga. Po polurnem težkem delu je bil požar urokčen. Škoda znaša 2000 K, a je pokrita z zavarovalnino.

Zaradi nevarne grožnje. Na ovadbo Maksimilijana Luchina je bil aretiran podajalec Ivan Marchio iz Manlaga v Italiji, stanujoč na Kolonjski cesti št. 11, ki se je spril nekaj z Luchinom, potem pa mu zagrozil, da ga ubije. Marchio je bil aretiran in zasilša, potem pa so ga izpustili. Pride pa pred sodišče.

Poizkušeni atentat na avstrijsko vojno ladjo. Včeraj sta poizkušala dva dose-daj neznana lopova izvršiti atentat na novi avstrijski dreadnought, ki se nahaja v ladjedelnici pri Sv. Marku, da ga popolnoma opremijo za vojno službo. Kakor se pripoveduje, sta zločince skušala na dnu ladje odpreti zaklopnice in spustiti vodo v ladjo, da bi se potopila. Enega lopova so aretirali in ga prepeljali na krov postajne ladje „Pantherja“, dočim pa se je drugemu po srečilo uiti. Natančnejši podatkov o cel stvari ni bilo mogoče dobiti.

N sreča pri delu. Na Lloydovem parniku „Trieste“ je padel 52letni kurjač Pa-skal Sosti več metrov globoko v pritežni prostor in si razbil glavo. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Tomažu Peretu, 52letnemu mehaniku v Tehničnem zavodu je cirkularna odrezala skoraj popolnoma desne podlahti. Nesreč-neža so prepeljali v mestno bolnišnico.

Tatvine. Železničarju Lovrencu Zotto, stanujočemu v Vicolo dell' officina št. 2, je ukradel nekdo v neki gostilni v ul. Gian Carlo Rinaldini službeno suknjo, vredno 36 kron. Tata, 38letnega Benečana, Jurja Boscolo so aretirali pozneje, toda suknjo je že prodal za 20 K.

— Znani tat, 26letni Alojz Vatta, Tr-

9 žrebanj na leto

s sledečimi glavnimi dobitki in sicer:

2 po 11r 30.000 in 15 000, 1 po frk 100 000, 75.000 in 20 000 in 1 po K 30.000 in 20.000

nudi, poleg mnogih postranskih visokih dobitkov, naslednja priporočljiva skupina:

1 srečka ital. rudečega | 1 srbska drž. srečka | 1 srečka dobrega križa iz l. 1885. | iz l. 1888 | srca Józsv iz l. 1888

Prepuščamo to skupino srečk proti gotovini po dnevem tečaju ali pa na

50 mesečnih obrokov po K 3-50

s popolno igralno pravico, na podlagi zakonito izstavljene prodajne listine, takoj po vpla-čilu prvega obroka. — Nadaljne obroke se vplačuje potom po tih položnic. — Izkaz vseh drugih skupin ali posameznih srečk pošlje na zahtevo

Narodna posojilnica in hranilnica
v Trstu, Nova ulica št. 13, II. nadstr.

Dr. Fran Korsano

Specijalist za sifilitične in kožne bolezni

— IMA SVOJ —

AMBULATORIJ

v Trstu, v ulici San Nicolò št. 9
nad (Jadransko banko).

Sprejema od 12 do 1. in od 5½, do 6½, pop.

Ugodna prilika za nakup!

Dne 21., 22., 25., 26., 28. in 29. novembra t. l. in dne 2., 3., 5., 9., 11., 13. ter 16. decembra t. l. vsakokrat ob 9 dop. se bodo prodajala pri c. kr. okrajnem sodišču v Ljubljani obširna Predovičeva posestva in sicer v Ljubljani ležeča, za trgovino z živino renomirana trgovska hiša (tik poleg klavnice) z živinskimi hlevi in skladišči ter z gostilno in znana Žica nova hiša ter 16 najemniških in delavskih hiš v bližini električne železnice v Mostah (v Predovičevem selu) in obširno zemljišče.

Skupna vrednost vseh nepremičnin je K 1.321.156-66, najmanjši ponudek znaša K 1.253.610.—. Prodajala se bodo vsaka stavba, oziroma parcela zase in se daje s tem prilika interesentom za majhno svoto nakupiti lepo domovanje.

Dražbeni pogoji so na razpolago pri inšeratnem oddelku tega lista in pri okrajnem sodišču v Ljubljani, soba št. 16.

Vknjiženi kreditni zavodi so izjavili, da puste primeren del svojih tirjatev na kupljenih delih posestev še dalje vknjiženi.

Mehanična kleparska delavnica za kovnske izdelke

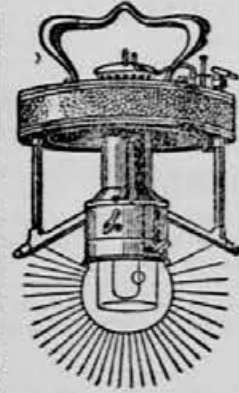
Gusto Pilotti fu Gius.

ustanovljena leta 1842. TEL. 15-25.

Riva Pecatori št. 14

Specijaliteta: ladijske svetilke Posoda in školjke iz bele in kamnobarvne pločevine.

Žlebovi, cevi in zidne obloge iz vsake snovi v kosih po 2m (brez zvezave).

Ceniki na željo zaštonj!

Svetilke Wiktorin

brez napeljave.

Prenosljiva kamorkoli! Brez stenja! Ne eksplo-dira v nikakršnem slučaju.

Traja večno, kar je več vredno nego vsaka garancija!

100 sveč svetlobe za 4 vin. na uro

WIKTORIN & Co, Trst

Postrežba točna. ul. dell'Acquedotto 2. Postrežba točna.

Alberto Finzi & Co

Trst, ulica Gaetano Donizetti 1.

Poslovna agentura ogrske obče kreditne banke

(Ungarische Allg. Creditbank) podružnica v Reki

prodaja po zelo dobrih cenah: žito vsake vrste, debele in fine otrobe, oves in sočivje in ker je ob enem zastopstvo goričmenjene banke, nudi kupcem najboljšo in najgotovnejšo jamstvo za točno postrežbo.

Zastopstvo in skladišče

dobroznane moke Združ. parnih mlinov „Hungaria“ ak. dr. v Budimpešti.

Ceniki in usorci se pošiljajo na zahtevo.

Telefon št. 458, zvoniti dvakrat.

Brzjaviti: ALBERTO FINZI, Trst.

žan, stanujoč v ul. S. Zenone št. 1, je bil aretiran, ker je ukradel Stefanu Vladoviciu v neki kavarni suknjo, vredno 60 K.

— V kavarni „Moka“, kjer je stalno nameščen po en redar, je bila pomoči aretirana znana ptičica, 28letna Vilhelmina Bonifacio, stanujoča v ul. della Pescheria št. 10, ker je ukradla Konstantinu Stefanoviciu, mornarju na parobrodu „Ragusa“ denarnico s 86 K denarja ter srebrno uro in veržico, ki ju ceni okradenec na 127 sron. Stefanović je zaspal za mizo in v tem času mu je nekdo prezel hlačni žep.

— V rojanski kavarni je bil aretiran Fran Petič, rodom iz Kranjskega, ker je prezel hlačni žep čevljarju Kerfu in mu ukradel denarnico z 8 K.

— Danes dopoldne je bil aretiran v ul. delle Poste 46letni Karel Bežek, znan tat, stanujoč v ul. Tor San Pietro 4, ker je izložbe v trgovini Jakoba Dolinskega ukradel kos blaga. Ujela sta ga dva stražnika, ki nista bila v službi.

— Šansonetki Klari Ormemisa, stanujoči v ul. Stadion št. 19, je ukradel nekdo iz njenega stanovanja plašč iz pliša, vreden 150 K.

— Na zahtevo Benedetta Saverio je bil aretiran 40letni podajač Lauro Ogarelli iz Padove, stanujoč v ul. Barriera vecchia št. 18, ker mu je ukradel iz jopice denarnico s 15 K.

Zaradi umešavanja v poslovanje vojaške patrulje je bil aretiran neki Alojz Pirnat, star 31 let, doma iz Broda, stanujoč v ul. Giuliani št. 29. Vojaška patrulja je bila poslana namreč, da aretirata dva vojaka, ki sta razgrajala po mestu. Pirnat se je na vojašnični trgu začel prepričati s patruljo in je končno, ko je patrulja aretirala ona dva vojaka, hotel aretiranca oprostiti. Konec njegove navdušenosti za svobodo drugih je bil ta, da je patrulja vzela s seboj tudi njega. Pozneje so Pirnata izročili policiji, odkoder so ga prepeljali v sodni preiskovalni zapor.

Zaradi javnega nasilstva. Včeraj popoldne se je nahajal v nekem tramvajem vozu med drugimi tudi 47letni čevljar in vratar hiše št. 2 na trgu Sv. Katarine, Ivan Zecco, ki je bil nekoliko vinjen in je začel v svoji objestnosti razbijati električne svetilke v vozu. Ker ga je sprevidel zaradi tega začel karati, je Zecco skočil pokoncu, ga začel zmerjati in mu nazadnje še priložil par kiofut. Poklicali so stražnika, ki je komaj ukrotil hudega čevljarja in ga končno odpeljal v zapor.

Požar. Danes ob petih zvečer je izbruhnil požar v trgovini Antona Breževiča pri Sv. M. M. Zgornji. Ko so prišli ognjegasci je že bil dober del trgovine plen ognja in zato so morali požarniki delati nad dve uri. Škoda je zavarovana.

Poizkušeni samomor. Dvajset let stara Pavlina Bonfusschi, uradnica, je izpila siloči ob pol desetih nekoliko fenilne kiseline, da se usmrti. Revo, sito življenja, so odpravili v bolnišnico.

Slovensko gledališče.

V ČETRTEK zvečer se vprizori španska selska drama

„V NIŽAVI“.

Ta katalonska narodna drama, ki ji je slavniti španski dramatik Echegaray dal poslednjo popolno obliko, je vsled njenih silnih efektov in lepe misli, ki preveva dejanje, dosegla povsod velikanskega efekta. Drama je rabila tudi komponente in nastala je znana istoimenska opera („Tieftand“). Glavne vloge so pri nas v rokah g. Wintrove in g. Iličiča, nadalje g. Rajnerja, g. Iličičeve, manjše vloge so v rokah g. Dragutinovičeve g. Thalerjeve, g. Toplaka, Šumana, Bolešlavskega i. dr.

Društvene vesti.

Pevski zbor „Glasbene Matice“ v Trstu. Danes zvečer točno ob 8 pevška vaja za mešan zbor. Prosim vse p. n. pevce, da se te vaje točno in polnoštevilno udeležijo, ker nastopimo na koncertu.

Pevovodja.

„Trgovsko izobraževalno društvo“ ima jutri zvečer odborovo sejo ob navadni uri.

„Akad. društvo slovenskih veterinarjev na Dunaju“ priredi svoj drugi redni občni zbor dne 28. novembra 1912 ov 7-30 zvečer v restavraciji „Siegel“ Neulinggasse III. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. Poročilo odbora; 3. Razdelitev trakov; 4. Samostojni predlogi; 5. Slučajnosti. Slovanski gostje dobrodošli!

Nar. del. organizacija.

Centralni odbor NDO. Danes redna odborova seja. Začetek točno ob 8 zvečer. **Zidarska skupina NDO.** Jutri ob 7 zvečer društveni sestanek v društveni dvorani, v ulici Sv. Frančiška št. 2. **Posredovalnica dela NDO.** Dela išče kovač. **Delavstvo pri Sv. Jakobu.** V petek ob

8 zvečer bo shod v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu. Prosim odobrne skupin, da prirede agitacijo, kajti shod je velikega pomena.

Skupina pekovskih pomočnikov N. D. O. Jutri ob 10 predpoldne društveni sestanek v društvenih prostorih.

Skupina „N. D. O.“ Mestna plinarna. Danes ob 6-30 zvečer vazen sestanek v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu.

DAROVIL

— V počestitev spomina pokojnega g. Ivana Knausa darujejo gg.: Ivan Mankoč 200 K (za možko CM podružnico 100 K, za „Dijaško podporno društvo“ 50 K in za „Božičnico“ 50 K); Ženski CM podružnici: Vladko Trnovec 50 K, Franjo Hmeljak 50 K, Karl Margreiter 20 K, Radoslav Mankoč 20 K, Greika Mankoč 20 K, Srečko Bartel K 10, Dr. Zd. Margreiter 10 K; za „Božičnico“: Matko Knaus 50 K, Mila Mankoč 50 K, Bogdan Trnovec 20 K, Ludovik Modic 10 K otroškemu vrtcu v Rocolu; Možki CM podružnici: Ante Bg danović K 30, Nicefor Stepančič K 20, Josip Müller K 10, (te tri zneske hrani uprava „Edinosti“); Ženski podružnici: dr. O. Rybář K 20 (ta znesek je bil poslan naravnost podružnični blagajničarki).

— V spomin obletnice pokojnega Frana Kalistra, je darovala gospa Ivana pl. Vida-Kalister 50 K za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda. Denar hrani uprava „Edinosti“.

— V počestitev žalostne obletnice daruje družina Mikelič K 5 za rojansko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda.

— O priliki ženitovanja g. Marije Črnigojeve z g. Danevom so nabrali za svetovansko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda K 10-56. Želeč novoporočencema vse najboljše v njih bodočem življenju, ju prosimo, naj širita vsikdar okolo svojega ognjišča tisto narodno zvestobo in ljubezen, ki sta jo doslej hranila v svojih srcih.

— Za „Rdeči“ križ je podaril g. Lah, inženir 5 K in za „Božičnico“ 5 K ter g. Ivan Kečec 2 K. Hvala!

Vesti iz Goriške.

Iz Štanjela. Ciril-Metodova podružnica za Štanjel in okolico priredi v nedeljo dne 1. decembra t. l. redni letni občni zbor ob 3 popoldne v prostorih restavracije g. Avg. Starca na postaji z običajnim dnevnim redom. Odbor vlijudno vabi prijatelje naše prekoristne družbe na obilno udeležbo. Kdor še ni član naše podružnice, naj ne čaka, naj pristopi ter ojači našo miljenko.

Listnica uredništva.

Skupini natakarev: V koš, ker je brez podpisa in s svinčnikom.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stot. Plača se takoj in sicer oddelku.

Lepa meblirana soba z dvema posteljama pri slovenski družini se odda takoj. Ulica Barriera vecchia 22, IV. nad. na desno. 1415

Odda se lepa meblirana soba, dve okni, solnčna. Belvedere 12, vrata 11. 2652

V Gabrovi (I tra) je na prodaj vina belega in črnega 200 hektolitrov. Cena po dogovoru. Kupci naj se oglase pri Josipu Purgerju št. 32. 2659

Stari časopisi (papir) se prodajo po zelo nizki ceni. Zgledati se je v upravi „Edinosti“. 1214

Fotograf Antona Jerkiča naslov: Trst, ul. delle Poste 10, Gorica, Gospodsk. ulica 7. 4449

Stalni krajevni agenti zmožni nemščine se sprejmejo ali pa zastanijo s stalno plačo za prodajanje dovoljenih sredstev v Avstro-Ogr. ki. — Ponudbe pod „Merkur“, Brno, Neugasse 20. 244

Prodaja pohištva, bombaževine, slik in dečnikov na mesečne obroke. Via Chiozza 6, I. nad-tropje. Ivan Klun. 1751

Izpaale laze kupujem ter izdelujem vsakovrstna najmodernejša lasna dela. ANDREJ ROJIC, ul. Aquedotto 20. 1751

Knjigovoznica ANTON REPENŠEK je edina slovenska knjigovoznica v Trstu, ulica Oedilia št. 9. — Izdeluje vs knjigovozniška priprava in fina dela točno in po konkurenčnih cenah. 1716

Novo konsumno društvo

Trst, ul. Lazzaretto vecchio št. 31
priporoča svojo gostilno

„Alla nuova Stazione“

Toči izvrstna vina: dalmatinsko, istrsko in belo vipavsko. Gorka in mrzla jedila. Dobra kuhinja. Točna in cena postrežba. SLOVANI DOBRODOŠLI!

Stara, največja n na- bolje upeljana kamnoseška na Soodnje obrt Štajerskem

se pod ugodnimi pogoji prod.

Slovenskim kamnosekom se nudi najlepša in gotova bodočnost. — Ponudbe pod „Kamnoseška obrt 2651“ Ins. odd. Edinosti

POZOR KUPCI!

Začenši dne 21. novembra t. l. ob 9 uri zjutraj se začne dražbeno postopanje posestva Elija Predoviča, veleposelnika in veletrgovca z živino, gostilničarja itd v Ljubljani ki obstoji predvsem iz renomirane in dolgoletne trgovske hiše, nahajajoče se v neposredni bližini mestne klavnice ljubljanske; v posloplju se nahajajo veliki hlevi za živino in skladišča za meso ter renomirana dolgo let obstoječa gostilna.

Razun tega se prodaja na dražbi tudi takozvana Židanova hiša v Ljubljani, v kateri je nameščeno že dolgo vrsto let c. kr. poveljništvo dopolnilnega okraja v Ljubljani; posloplje je zelo obsežno in se nahaja v njem tudi zelo renomirana, že dolgo vrsto let obstoječa gostilna pri Židanu.

Končno se prodajo posamezne parcele, ki so deloma namenjene tudi za stavbišče in so raztresene po celi ljubljanski okolici.

Prodaja se tudi celo selišče, takozvano Predovičevo selo, ki obstoji iz 16 večjih in manjših hiš, katerih večina je posebno prikladna za delavske družine in so sploh namenjene delavskim stanovanjem.

Kdor naših čitateljev bi se zanimal za to prodajo, naj se oglasi v našem inseratnem oddelku, kjer mu je na razpolago dražbeni oklic, v katerem so posamezni objekti in pa njih cene natančno razvidne.

Prodaja konkurzne zaloge.

V konkurzu gospoda Josipa Tomšič v Ilirski Bistrici

se prodaja konkurzna zaloge, obstoječa iz železnine, galanterijskega in mešanega blaga, pohištva in trgovinske opreme itd. v inventurni vrednosti 4662 K 39 vin, ofertnim potom v celoti en bloc

najboljše u ponudniku. Pismene ponudbe z vadijem 400 K (štiristo kron) je poslati najdalje do 15. grudnia 1912 oskrbniku konkurzne mase.

Došle ponudbe se odprejo 17. grudnia 1912 ter se sprejme le najvišji ponudek; upravitelj konkurzne mase pa si pridrži pravico zavrniti posamezne ponudbe brez navedbe vzrokov.

Vsak ponudnik je vezan na svojo ponudbo do 20. grudnia tega leta.

Ako se sprejme ponudba, kar se dotičnemu ponudniku naznani pismeno do 20. grudnia t. l., položiti je kupnino v gotovini na roke konkurznega upravitelja ter mora zdraviti prevzeti zalogo takoj po kupninski polozbi.

Inventurni zapisnik in zaloga sta na na ogled v uradnih urah do 15. dec. 1912.

Upraviteljstvo konkurzne mase ne prevzame nobenega jamstva, tudi ne za kakovost, niti množino blaga, navedeno v inventurnem zapisniku. Dr. Alojzij Žnidarič, okr. notar v Il. Bistrici kot konkurzni upravitelj.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem odprl in s svežim blagom založil

trgovino jestvin

Trst - ulica Media št. 8 - Trst

Podružnica v Kolonji 295.

Ker imam na prodaj sveže blago prve vrste in prodajam po najnižjih cenah se nadejam, da me bodo spoštovane gospe podpirale. Postrežba točna in na dom.

Z vsem spoštovanjem udani

PETER BRADUJ.

Pristne orientalske preproge

vsake velikosti in vsake razsežnosti najfinejše in najbogatejše

antične in moderne orientalske preproge,

orientalske bronce in haremska vezenja dobavljiva

M. GABAI, Trst,

Corso, Capo piazza šte. 2,

(palača Modello).

Sprejemajo se vsaka popravila preprok in stare preproge se zamenjajo.

Prva jugoslovanska tovarna glasovirjev Anton Pečar

Trst — via Farneto št 42 — Trst.

Izdeluje, popravlja, uglašuje, menjuje glasovirje, pijanine itd.

Delo točno. Cene nizke.

Po najvišjem pooblaščenju ces. in kr. apostolskega Veličanstva

XXIX. c. kr. državna loterija

v skupne vojaške dobrodelne namene.

TA DENARNA LOTERIJA, edina v Avstriji zakonito dovoljena, vsebuje 21.146 dobitkov v gotovini v skupni svoti 625.000 kron.

Glavni dobitok: 200.000 K.

Žrebanje se bo vršilo javno 19. decembra 1912. Srečka stane 4 krone.

Srečke se dobijo pri oddelku za državne loterije na Dunaju III. Vordere Zoliamtstrasse 7, v loterijskih kolturnah, tobakarnah, pri davčnih, poštah, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Igralni načrti za kupovalce srečk brezplačno. Srečke se pošiljajo poštne prosto.

Od c. kr. loterijske direkcije (Oddelek za drž. loterije)

Tržaška posojilnica in hranilnica

V lastni hiši. registrirana zadruga z omejenim poročtvom. Telefon št. 952.

Trst, Piazza Caserma 2, I. n. (uhod po glavnih stopnicah).

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi od 10 K. 4 1/2 % jib obrestuje. Redni davki od hranilnih vlog plačuje savod zem. Vloga se lahko po eno krono. Posojila daje na vknjižbo po dogovoru. Na menjice po 5 % na zastave. Poštno-hranilni račun 818-004.

Ima najmodernejše arjane varnostno oolico za shranje vrednos. papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne posile, s katerimi se najzapeleje prava štediti svojo deo.

Pozor!

Opoldne in zvečer abonement, zelo ugodno. Izborna kuhinja in budjevojske pivo (nič glavobela). Zmerno ceno.

Restavracija - Hôtel Balkan (: Piazza : Caserma)